

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан природничо-географічного факультету

Л.П. Міронець

«29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія світового господарства

галузь знань: 01 Освіта

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)

мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією природничо-географічного факультету

« 29 » серпня 2024 р.

Голова
(Міронець Л.П., к.пед.н, доцент)

Розробник: Король Олена Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії
Протокол № 1 від “29” серпня 2024 року.

Завідувач кафедри

Корнус О.Г., канд. геогр. наук, доцент

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
3-й			
Семестр			
6-й			
Лекції			
24 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
24 год.		6 год.	
Лабораторні			
-			
Самостійна робота			
72 год.		108	
Консультації:			
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 120			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є здійснення просторового аналізу секторів світового господарства та галузей і виробництв, що входять до їх складу; встановлення факторів розміщення та ролі географічного поділу праці.

В результаті освоєння теоретичних знань з курсу «Географія світового господарства» студент повинен:

Знати:

- теорії виникнення, закони, закономірності і принципи розвитку й розміщення світового господарства;
- галузеву і функціональну структуру, тенденції в територіальній організації;
- склад окремих галузей світового господарства та особливості їх територіальної структури;

Вміти:

- проводити аналіз факторів розвитку і розміщення галузей світового господарства;
- аналізувати галузеву і функціональну структуру світового господарства;
- визначати тенденції та проблеми розвитку світового господарства.

Методи викладання, навчання: частково-пошуковий, проблемно-пошуковий; інтерактивні (дистанційні освітні технології, презентація); практичні методи навчання (практична робота); інноваційні методи (обмін думками метод ілюстрацій).

3. Передумови для вивчення дисципліни

Перед вивченням навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями з геології, географії ґрунтів з основами ландшафтознавства, основ наукових досліджень, основ демографії або географії населення, картографії з основами топографії, основ теорії суспільної географії, основ технологій виробництва тощо.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	Глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з географії світового господарства; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що випливають з наявних даних. На основі проблемної ситуації виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
B	Твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
C	Знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінених, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
D	Має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
E	Самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
F	Не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
FX	Має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль															Разом	Загальна сума
РОЗДІЛ 1						РОЗДІЛ 2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	60	100
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		
Контроль самостійної роботи															40	
2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		

Розподіл балів, які отримують студенти (ЗФН)

Поточний контроль															Разом	Загал ьна сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	40	100
2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		
Контроль самостійної роботи															60	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Видами, засобами та формами оцінювання є формативне оцінювання, яке включає опитування здобувачів освіти та усні коментарі викладача, настанови викладача в процесі виконання практичних робіт, обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних практичних завдань; сумативне оцінювання, що включає оцінки за виконання практичних робіт, поточних тестових контролів (загалом 60 балів). Загальна оцінка з дисципліни також включає оцінку за виконання завдань самостійної роботи – до 40 балів.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія формування та етапи розвитку світового господарства.

Тема 1. Поняття про світове господарство.

Наукова категорія «світове господарство». Географія світового господарства – як невід'ємна складова суспільної географії. Етапи розвитку світового господарства. Провідні риси сучасного етапу розвитку (глобалізація, багатокладність, різностадійність, циклічність).

Тема 2. Функціональна та географічна моделі світового господарства.

Функціональна («центр-периферія») та морфологічна або географічна («Північ-південь») моделі світового господарства, їх зіставлення. Світова олігополія. Глобальні міста.

Тема 3. Вплив НТР на структуру світового господарства.

Еволюційний та революційний шляхи трансформації виробництва. Визначення НТР, її універсальність та всеохоплюваність. Феномен постійного прискорення науково-технічних

перетворень. Вплив НТР на галузеву і територіальну структуру господарства. Зміна «лідерів» серед факторів розміщення виробництва.

Тема 4. Природні умови і ресурси світового господарства.

Визначення природних умов і природних ресурсів та умовність їх розмежування в географії світового господарства. Поняття сировини. Географічне ресурсознавство. Регіональні особливості процесу природокористування. Концепція ресурсних циклів.

Тема 5. Провідні підходи до класифікації природних ресурсів.

Порівняння різних підходів до класифікації природних ресурсів. Генетична класифікація з врахуванням господарських аспектів. Обмеженість мінерально-сировинних, земельних і водних ресурсів світового господарства.

Тема 6. Сировинні проблеми світового господарства.

Ресурсозабезпеченість. Індекс ресурсозабезпеченості. Ресурсозбереження. Поділ національних економік країн на ресурсонадлишкові, ресурсозабезпечені та ресурсонедостатні.

Розділ 2. Основні галузеві системи сучасного світового господарства.

Тема 7. Енергетика та паливно-енергетичний баланс світу.

ПЕК як складна міжгалузева система видобутку і виробництва палива й енергії (електроенергії та тепла), їх транспортування, розподілу і використання. Галузева і територіальна структура паливної промисловості та виробництва електроенергії. Місце України у світовій ієрархії. Поняття про паливно-енергетичний баланс. Етапи розвитку ПЕБ світу.

Тема 8. Географія чорної та кольорової металургії.

Поняття про конструкційні матеріали. Металургійний комплекс світу, його галузева і територіальна структура. Специфіка чорних і кольорових металів. Класифікація кольорових металів. Провідні фактори розміщення в чорній і кольоровій металургії.

Тема 9. Географія світового машинобудування.

Історія промислових революцій та виникнення машинобудування як галузі. Диверсифікація галузевої структури сучасного машинобудування. Зв'язок з урбанізацією та провідними формами розселення, тяжіння до кваліфікованих трудових ресурсів та наукових центрів.

Тема 10. Галузева структура і територіальна організація хімічної промисловості світу.

Переваги й провідні завдання хімічної промисловості. Створенням продуктів з наперед заданими властивостями, що перевершують властивості природних конструкційних матеріалів та інших традиційних виробів. Різноманітність факторів розміщення та сировинна «всеїдність» підприємств хімічної промисловості. Широка участь в географічному поділі праці.

Тема 11. Лісопромисловий комплекс світу.

Внутрішня структура лісопромислового комплексу. Об'єкти лісозаготівлі (природні ліси та скороспілі плантаційні насадження). Сучасні лісохімічні технології. Екологічні проблеми лісопромислового комплексу.

Тема 12. Географія легкої та харчової промисловості світу.

Групування галузей легкої промисловості. Галузі, що виробляють масову продукцію широкого вжитку. Група галузей «дорогого попиту» (хутряна, ювелірна промисловість та виробництво дитячих іграшок). Різні типи швейного виробництва. Територіальні відмінності в розміщення галузей легкої і харчової промисловості. Вплив природних умов та національних традицій.

Тема 13. Сільське господарство й агробізнес у сучасному світі.

Роль сільського господарства у досягненні глобальної продовольчої безпеки людства. Співвідношення між рослинництвом і тваринництвом. Вплив етнічних й релігійних відмінностей населення і природних особливостей території. «Зелена» і «блакитна» революції. Сільськогосподарська типологія країн світу.

Тема 14. Транспортний комплекс світового господарства.

Поняття про інфраструктуру. Типологія інфраструктурних і транспортних комплексів країн світу. Транспорт – як матеріальний носій світогосподарських зв'язків. Поширення інтермодальних (мультимодальних) перевезень «від дверей до дверей» і «точно в строк».

Тема 15. Географія сфери послуг. Науковий комплекс.

Соціальні та інші функції сфери послуг. Ранжування сервісних послуг. Основні типи соціальної інфраструктури країн світу – ринковий, неринковий і перехідний. Наукові послуги. Галузева і територіальна структура світової науки. Провідні моделі технополісів.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Всього	у тому числі				Всього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
Розділ 1. Історія формування та етапи розвитку світового господарства											
Тема 1. Поняття про світове господарство	6	1	1			4	9	2			7
Тема 2. Функціональна та географічна моделі світового господарства	5	1	-			4	7				7
Тема 3. Вплив НТР на структуру світового господарства	6	1	1			4	7				7
Тема 4. Природні умови і ресурси світового господарства	7	1	1			5	7				7
Тема 5. Провідні підходи до класифікації природних ресурсів	6		1			5	7				7
Тема 6. Сировинні проблеми світового господарства	7		2			5	9		2		7
<i>Разом за розділом 1</i>	37	4	6	-		27	46	2	2		42
Розділ 2. Основні галузеві системи сучасного світового господарства											
Тема 7. Енергетика та паливно-енергетичний баланс світу	11	4	2			5	10		2		8
Тема 8. Географія чорної та кольорової металургії	9	2	2			5	10		2		8
Тема 9. Географія світового машинобудування	9	2	2			5	10	2			8
Тема 10. Галузева структура і територіальна організація хімічної промисловості світу	9	2	2			5	9	2			7
Тема 11. Лісопромисловий комплекс світу	9	2	2			5	7				7
Тема 12. Географія легкої і харчової промисловості	9	2	2			5	7				7
Тема 13. Сільське господарство й агробізнес у сучасному світі	9	2	2			5	7				7
Тема 14. Транспортний комплекс світового господарства	9	2	2			5	7				7
Тема 15. Географія сфери послуг. Науковий комплекс	9	2	2			5	7				7
<i>Разом за розділом 2</i>	83	20	18	-		45	74	4	4		66
Всього	120	24	24	-		72	120	6	6		108

Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Зміст наукової категорії «світове господарство». Етапи розвитку світового господарства	1	
2.	Функціональна і географічна моделі світового господарства	1	
3.	Вплив НТР на галузеву і територіальну структуру господарства	1	
4.	Структура природно-ресурсного потенціалу світу. Земельні ресурси регіонів світу	1	
5.	Сировинні проблеми світового господарства. Металорудні ресурси сучасного світу	2	2
6.	Енергетика як провідна галузь світового господарства. Галузева і територіальна структура енергетики	2	2
7.	Моделі провідних металургійних комплексів світу	2	2
8.	Фактори розміщення підприємств машинобудування	2	
9.	Територіальна організація хімічної промисловості світу	2	
10.	Легка і харчова промисловість світу	2	
11.	Географія рослинництва і тваринництва	2	
12.	Сільськогосподарська (продовольча) типологія країн	2	
13.	Транспортний комплекс світового господарства. Типи виробничої і соціальної інфраструктури країн світу	2	
14.	Географія світової науки. Типологія технополісів.	2	
	Разом	24	6

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Сюткін С.І. Курс лекцій з географії світового господарства. Суми : СумДПУ, 2020. 142 с.
2. Сюткін С.І. Вплив науково-технічної революції на галузеву і територіальну структуру світового господарства // Наукові записки СумДПУ імені А.С.Макаренка. Географічні науки. Вип. 10. 2019. С. 110-119.

Додаткові

1. Кузик С.П., Мамчур О.І., Ванда І.В. Географія світового господарства : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2014. 312 с.
1. Немець К.А., Немець Л.М. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі. Харків: ХНУ, 2013. 225 с.
2. Підгрушний Г.П. Значення полюсів соціально-економічного розвитку у вдосконаленні територіальної організації суспільства // Український географічний журнал, 2013. № 4. С. 40-47.
3. Сюткін С.І. Географія світового господарства : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Суми : ФОП Цьома С.П., 2018. 30 с.
4. Сюткін С.І. Суспільна географія: термінологічний словник. Суми: ВПП «Фабрика друку», 2015. 56 с.

5. Сюткін С.І., Леонтєва Г.Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книга-зошит. Суми: Університетська книга, 2003. 246 с.

Інформаційні ресурси

1. Географічний портал. Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/countries>.
2. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.ua>
3. Представництво України при Європейському Союзі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua/eu>
4. African Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.africa-union.org>
5. Arab league [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.arableagueonline.org>
6. Association of Southeast Asian Nations [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aseansec.org>
7. Encyclopedia of World Problems and Human Potential [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uia.be/world-problems-and-globalissues>
8. Group of Seventy Seven [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.g77.org>
9. Institute for Economics and Peace [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economicsandpeace.org>
10. International monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org>
11. North American Free Trade Agreement [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nafta-sec-alena.org>
12. Open Society Foundations [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.soros.org>
13. Organization of the Petroleum Exporting Countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://opes.org>
14. Paris Club [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.clubdeparis.org>
15. The Club of Rome [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.clubofrome.org>
16. United Nations [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org>
17. World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>
18. World Trade Organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wto.org>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Сюткін С.І. Курс лекцій з географії світового господарства. Суми : СумДПУ, 2020. 142 с.
2. Сюткін С.І. Географія світового господарства : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Суми : ФОП Цьома С.П., 2018. 30 с.
3. Атлас вчителя. К.: ДНВП «Картографія», 2019. 328 с.
4. Відеоматеріали і презентації по темам курсу.